



การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 นับเป็นการเปิดโอกาสให้นักการเมืองที่มาจากท้องถิ่นต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการเมืองระดับชาตินายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ เป็นนักการเมืองอีกผู้หนึ่งที่ได้รับการเลือกตั้งจากรัฐบาลจังหวัดอุบลราชธานีติดต่อกันถึง 4 สมัย ตั้งแต่ พ.ศ. 2476-2490 แนวคิดและบทบาททางการเมืองที่ปรากฏแสดงให้เห็นว่า ทองอินทร์มีแนวคิดทางการเมืองที่เชื่อมั่นในการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญและมีแนวคิดในเรื่องการสร้างชาติที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมลงสู่ภูมิภาค การก่อตัวของแนวคิดทั้งสองประการข้างต้นเป็นผลมาจากภูมิหลังทางด้านการศึกษาและประสบการณ์ที่พบเห็นจากการรับราชการในท้องที่ต่าง ๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้แนวคิดทางการเมืองของทองอินทร์เป็นแนวคิดที่วางอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เชิงประจักษ์ และมุ่งเน้นให้เกิดผลในทางปฏิบัติมากกว่าจะเป็นแนวคิดในเชิงอุดมคติ เนื่องจากภูมิหลังของทองอินทร์ที่เป็นข้าราชการรุ่นใหม่ชาวพื้นเมือง ผู้ซึ่งได้รับการอบรมมาในสายงานของนักการศึกษา นักกฎหมายและนักปกครอง ทำให้ทองอินทร์เป็นบุคคลที่ตระหนักในความสำคัญของการศึกษา ว่าเป็นพื้นฐานของการสร้างชาติ และการศึกษาในที่นี้มีได้หมายความว่าเฉพาะการศึกษาในระบบโรงเรียนเท่านั้น แต่เป็นการอบรมพลเมืองทั่วประเทศโดยผ่านทั้งทางโรงเรียนและข้าราชการฝ่ายปกครองของรัฐด้วย นอกจากนี้ประสบการณ์ในการเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองทำให้ทองอินทร์ได้รู้เห็นฐานะความเป็นอยู่ที่แท้จริงของราษฎรชาวชนบท และมองเห็นอุปสรรคสำคัญของการสร้างความเจริญก้าวหน้าในท้องถิ่นว่า เป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายที่ไม่ถูกต้องของรัฐบาล ซึ่งมีลักษณะเน้นการพัฒนาส่วนกลางและไม่คำนึงถึงลักษณะเฉพาะของแต่ละท้องถิ่น

แนวคิดชาตินิยมที่ทองอินทร์ได้รับการถ่ายทอดผ่านระบบการศึกษาและการสื่อสารภายในสังคมของคนรุ่นใหม่ จึงเป็นแนวคิดที่เน้นการพัฒนารัฐบาลชาชนบทในฐานะเป็นหน่วยสำคัญหน่วยหนึ่งของชาติ ดังนั้นเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2475 นอกจากทองอินทร์จะเป็นข้าราชการท้องถิ่นคนหนึ่งสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง

แปลงการปกครองครั้งนี้ ด้วยการสมัครเป็นสมาชิกในสมาคมคณะราษฎรแล้ว ทงอินทร์ยังสมัครรับเลือกตั้งเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อทำหน้าที่ในการเป็น "ผู้แทนราษฎรโดยตรง" ระบอบการปกครองใหม่คณะราษฎรนำมาใช้หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 จึงเป็นระบอบการปกครองที่ดีที่สุดในทัศนะของทงอินทร์ เพราะเป็นระบอบที่ราษฎรสามารถใช้สิทธิเลือกตั้งตัวแทนเข้ามาทำหน้าที่ในฝ่ายนิติบัญญัติ เพื่อออกกฎหมายและความคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล และแนวคิดในลักษณะที่เป็นการวิญญูเชิงคุณค่าถึงสิ่งที่ดีที่สุดในทางการเมืองนี้เอง เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลอยู่มากในน้อยที่ผลักดันให้ทงอินทร์เข้าสู่ชีวิตการเป็นนักการเมือง และสิ่งนี้น่าจะทำให้ทงอินทร์เป็นสมาชิกที่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยเคร่งครัดต่อกติกาการใช้อำนาจตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ บทบาททางการเมืองของทงอินทร์ที่ปรากฏ จึงมิได้มีเพียงเฉพาะการเป็นผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุบลราชธานีและของชาติเท่านั้น แต่ทงอินทร์เป็นผู้หนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการร่วมพิจารณาให้สภาผู้แทนราษฎรมีความเป็นสถาบันนิติบัญญัติอย่างแท้จริง

ความรู้และประสบการณ์ทางการเมืองที่ได้รับจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในสภาผู้แทนราษฎร ทำให้ทงอินทร์มีความรู้กว้างขวางมากขึ้น โดยเฉพาะความรู้ทางด้านการจัดสรรงบประมาณเพื่อการปกครองประเทศและความรู้เกี่ยวกับการสร้างเอกราช และวิถีทางการเมืองเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ทำให้แนวคิดในเรื่อง "การบำรุงประเทศให้ก้าวหน้าไปสู่ความเจริญ" ของทงอินทร์ขยายความชัดเจนขึ้นว่า เน้นการกระจายการศึกษาและการเศรษฐกิจลงสู่ภูมิภาค ทงอินทร์จึงเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีบทบาทสำคัญในการคัดค้านการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาล โดยเฉพาะงบประมาณของกระทรวงกลาโหม เนื่องจากเป็นงบประมาณส่วนที่มากที่สุด ซึ่งย่อมส่งผลเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความก้าวหน้าในด้านอื่น ๆ ดังนั้นด้วยแนวความคิดต้องการผลักดันให้รัฐบาลจัดระดับการบำรุงประเทศให้ถูกต้องตามสภาพที่เป็นจริง และแนวคิดในการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบบรัฐธรรมนูญ ทำให้ทงอินทร์รวมกลุ่มกับเพื่อนสมาชิกที่มีแนวคิดทางการเมืองไปในทางเดียวกัน ร่วมกันทำงานในสภาผู้แทนราษฎรและเตรียมพัฒนาไปสู่การจัดตั้งพรรคการเมือง

บทบาทของทองอินทร์ที่ร่วมเคลื่อนไหวกับเพื่อนสมาชิก ซึ่งในระยะแรกเป็นที่
 เข้าใจในชื่อสมาชิกกลุ่ม "บ้านดิษขบุตรปาดี้" หรือสมาชิกกลุ่มฝ่ายค้าน นอกจากจะมีผล
 เป็นการบันทึกชื่อเสียงของรัฐบาล จนในที่สุดนำไปสู่การยุบสภา และเปลี่ยนผู้นำรัฐบาล
 ใหม่จากพลเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา มาเป็นพันเอกหลวงพิบูลสงคราม ในปี พ.ศ.
 2481 แล้ว ข้อเรียกร้องต่าง ๆ ของทองอินทร์และกลุ่มสมาชิกฝ่ายค้าน ตลอดจนกระแส
 ข้อเรียกร้องที่ขอให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและอื่น ๆ ในสภาพช่วงแรกซึ่งเริ่ม
 ทอยยได้รับการแก้ไขมาบ้างในสมัยรัฐบาลชุดก่อน ก็มาปรากฏผลอย่างชัดเจนในสมัยรัฐบาล
 หลวงพิบูลสงคราม ซึ่งในสมัยนี้แม้ว่าทองอินทร์จะสนับสนุนการดำเนินงานนโยบายสร้างชาติ
 ทางเศรษฐกิจและสังคม แต่การที่รัฐบาลบริหารประเทศไปในทำนองเดียวกับ
 ประเทศเผด็จการและในที่สุดก็นำประเทศเข้าร่วมในสงครามโลกครั้งที่สอง โดยเข้าร่วม
 เป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่นหรือกลุ่มประเทศอักษะ ทองอินทร์ซึ่งไม่เห็นด้วยกับนโยบายดังกล่าวก็
 ได้เข้าร่วมเป็นพันธมิตรในขบวนการเสรีไทย ภายใต้การนำของนายปรีดี พนมยงค์ ทำการ
 เคลื่อนไหวโค่นล้มรัฐบาลหลวงพิบูลสงคราม โดยวิถีทางสภาฯ ได้เป็นผลสำเร็จใน พ.ศ.
 2487 และจากนั้นทองอินทร์ได้ร่วมในการจัดตั้งหน่วยงานใต้ดินของขบวนการเสรีไทยขึ้นที่
 จังหวัดอุบลราชธานี

บทบาททั้งสองประการข้างต้น ทำให้ทองอินทร์มีชื่อเสียงและมีบทบาททางการ
 เมืองมากขึ้น โดยกลายเป็นแกนนำของกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ให้การสนับสนุนรัฐบาล
 พลเรือนของขบวนการเสรีไทย และเมื่อรัฐบาลมีนโยบายปรับปรุงระเบียบการเมืองเพื่อฟื้นฟู
 ระบอบประชาธิปไตยให้มีผลสมบูรณ์มากขึ้น ทองอินทร์ซึ่งเป็นแกนหลักกลุ่มหนึ่งในฝ่ายรัฐบาล
 ก็ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดวางกติกาการเมืองดังกล่าวด้วย พร้อมกันนั้นเมื่อเสรีภาพ
 ทางการเมืองเปิดกว้างมากขึ้น ทองอินทร์และเพื่อนสมาชิก ที่รวมกลุ่มกันมาจึงได้จัดตั้ง
 พรรคการเมืองขึ้นในชื่อ พรรคสหชีพ และการที่พรรคสหชีพได้เข้าร่วมจัดตั้งรัฐบาลกับ
 ทางพรรคการเมืองอื่น คือ พรรคแนวรัฐธรรมนูญและพรรคอิสระ ซึ่งต่างให้การสนับสนุน
 นายปรีดี พนมยงค์ ทำให้นโยบายของพรรคสหชีพปรากฏออกมาเป็นนโยบายของรัฐบาล
 ด้วย ซึ่งได้แก่การบูรณเศรษฐกิจของประเทศให้กระจายออกสู่ท้องถิ่น เพื่อให้ประเทศ
 สามารถเลี้ยงตนเองได้ แต่การที่ทองอินทร์กลายเป็นแกนนำของกลุ่มที่ให้การสนับสนุน

ปรีดี พนมยงค์ โดยเป็นกลุ่มทางการเมืองที่มีแนวคิดพื้นฐานบางประการแตกต่างไปจากกลุ่มการเมืองอื่น ๆ โดยเฉพาะการเมืองโดยนายเศรษฐกิจที่เน้นหลักสหกรณ์และเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสูงทั้งในวงการรัฐบาล สภาผู้แทนราษฎร และในระดับท้องถิ่น ทำให้ฐานะทางการเมืองของ ทองอินทร์ นอกจากจะแปรผันตามการขึ้น-ลงของนายปรีดี พนมยงค์แล้ว ความรู้สึกหวาดระแวงความคิดสังคมนิยมและบทบาทที่มีอยู่สูงมากของทองอินทร์และเพื่อนสมาชิก ในพรรคสหชีพ ทำให้บุคคลเหล่านี้ถูกกำจัดออกจากวิถีทางการเมืองในเดือน มีนาคม พ.ศ. 2492

จึงเห็นได้ว่าแนวคิดต้องการให้รัฐบาลบำรุงประเทศให้ก้าวหน้าไปสู่ความเจริญ โดยเน้นการกระจายการบำรุงเศรษฐกิจและสังคมลงสู่ภูมิภาค เป็นแนวคิดหลักที่ผลักดันให้ทองอินทร์มีแนวคิดที่เชื่อมั่นในการปกครองตามระบอบรัฐธรรมนูญ และแนวคิดทั้งสองประการข้างต้นเป็นปัจจัยหนุนนำให้ทองอินทร์เข้าไปมีบทบาททางการเมือง โดยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีบทบาทสำคัญคนหนึ่งในการเมืองไทยช่วง พ.ศ. 2476-2492

ศูนย์วิทยพัชรากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย